

Roddelen over collega's: nuttig, maar ook schadelijk

Vier op de vijf ambtenaren roddelen over collega's. Nuttig voor de roddelaars, maar schadelijk voor het slachtoffer.

'Een collega van ons is nogal een opschepper', vertelt Wieke Bosch, juriste bij de Belastingdienst. 'Hij hoort zichzelf graag praten en kijkt dan om zich heen of iedereen hem wel hoort. Laatst begon hij weer een heel verhaal over hoe hij iemand had afgetroefd in de rechtszaal. Tijdens de lunch gaat hij dan wel even over de tong, ja. 'Wat een druktemaker', zeggen we dan onder elkaar.'

Wieke is niet de enige die over een collega kletst: 97% van de ambtenaren geeft aan dat er bij hen op de afdeling geroddeld wordt, zo blijkt een enquête van InOverheid.nl. Volgens 23% gebeurt het zelfs vaak. Vier op de vijf (79%) van de ondervraagde ambtenaren geeft eerlijk toe soms over collega's te roddelen, terwijl één op de vijf volgens eigen zeggen nooit roddelt.

Roddelen gaat vooral over de slechte werkhouding van collega's (77%). Andere populaire onderwerpen zijn: blunders (32%), slijmen bij de baas (24%), het privéleven van een collega (23%), liefdesrelaties (18%) en het uiterlijk van collega's (13%). Vrouwen roddelen vaker dan mannen over het uiterlijk en het liefdesleven van hun collega's. Mannen roddelen daarentegen vaker over blunders.

Waarom roddelen wij?

We hebben geleerd dat roddelen niet netjes is. Waarom doen we het dan toch? Marc Verbraak is klinisch psycholoog en directeur van HSK Groep, een zorginstelling die werknemers met psychische klachten behandelt. Hij ziet twee hoofdredenen. 'In eerste plaats heeft roddelen een functie als uitlaatklep. Het is een manier voor collega's om irritaties van zich af te praten, om hun hart te luchten. Het werkt stressverlagend voor degene die roddelt.'

Mandy Versteeg, leidinggevende bij een gemeentelijke instelling, herkent dit beeld: 'Soms komen teamleden naar mij toe met klachten over een collega. Ik probeer dan een luisterend oor te bieden. Even laten uitrazen. Naderhand is die persoon zichtbaar opgelucht. 'Ik moest het even kwijt', hoor je dan.'

'Vervolgens spoor ik hen aan de kwestie rechtstreeks met de betreffende collega te bespreken; dat is immers de beste oplossing. Maar veel mensen vinden dat erg moeilijk. Het valt mij op dat collega's elkaar wel kunnen corrigeren als het over het werk inhoudelijk gaat, maar niet als het de houding en het gedrag van de ander betreft.'

De tweede voorname functie van roddelen die psycholoog Verbraak signaleert is groepsvorming. 'Het is een manier om de onderlinge banden aan te halen. De roddelaars delen gevoelige informatie met elkaar. Je zegt daarmee tegen de ander: jij behoort tot degenen die ik vertrouw. Dat heeft een gunstig effect op het groepsgevoel.'

Schadelijk

Gelet op deze voordelen (stressvermindering en groepsvorming) lijkt roddelen haast een positieve activiteit. Verbraak: 'Vergis je niet, roddelen heeft ook een schadelijke kant. Werknemers over wie geroddeld wordt, ondervinden daar stressklachten van. Ze voelen zich geïsoleerd en buiten de groep geplaatst. Bovendien is een roddel vaak niet eens waar, terwijl het slachtoffer kan zich niet verdedigen. Het geklets vindt immers achter zijn rug plaats.'

Leidinggevende Versteeg maakte dit onlangs van dichtbij mee. 'Vorige maand was het hier een gekkenhuis. We hadden het superdruk en alle collega's moesten er een schepje bovenop doen. Eén collega kon dit door persoonlijke omstandigheden niet opbrengen.

Maar omdat hij niet over zijn problemen wilde praten, bleef de reden onbekend bij zijn directe collega's. In het roddelcircuit werd hij al gauw oncollegiaal genoemd. Hij zou de kantjes er van af lopen, terwijl hij in feite een legitieme reden had.'

Roddelen kan dus zowel nuttig als schadelijk zijn. Deze tweeslachtige visie wordt gedeeld door de ondervraagden: 61 procent van de ondervraagden vindt dat roddelen een functie heeft als sociaal bindmiddel. Tegelijkertijd vindt 55 procent dat roddelen de sfeer op de werkvloer verziekt.

Menselijk gedrag

Roddelen ambtenaren nu meer of minder dan 'reguliere' werknemers? 'Ik heb er geen onderzoek naar gedaan, maar ik durf te stellen dat het roddelgedrag van ambtenaren niet afwijkt van reguliere werknemers', zegt Verbraak. 'Roddelen is een normale menselijke activiteit. We praten nu eenmaal graag over elkaar en zeggen dan goede, maar ook slechte dingen. Onbewust ben je al snel aan het roddelen.'

Stephan van der Vat, algemeen directeur van organisatieadviesbureau Management Drives, denkt dat de potentie om te roddelen in de meeste ambtenaren aanwezig is. 'Onze organisatie meet de drijfveren van mensen om zo inzicht te krijgen in hun gedrag. In onze trainingen en workshops werken wij geregeld met werknemers in de publieke sector. Wij zien dan dat ambtenaren over het algemeen sociale en betrokken mensen zijn, die veel waarde hechten aan menselijk contact.

'Maar mensen die van nature graag met anderen communiceren kunnen roddelgedrag vertonen, zodra ze het gevoel hebben dat ze niet worden gehoord. Als ze denken dat de omgeving niet naar hen luistert, gaan ze hun drang tot communicatie op een negatieve manier uiten: door te roddelen. Hier ligt volgens mij de verklaring voor het roddelgedrag onder ambtenaren; blijkbaar zijn ze gefrustreerd of geremd in hun drang tot communicatie met hun omgeving.'